

Møte i Brukerrådet for mennesker med utviklingshemming i Trøndelag 6/12-22

MØTEPROTOKOLL

Dato:	6/12-22
Sted:	Quality Airport Hotel, Stjørdal
Møteleder:	Olaug Dyrdal fra Peder Morset Folkehøgskole
Til stede:	Rune Lutdal, Stig Roar Olsen, Tom Roger Bratvik, Hans Kristian Stuenes, Sigmund Aksetøy, Lone Andersen, Trine Ødegaard, Siri Behrens Måsøval, Sissel Moe, Jens Bakken
Forfall:	Unni Stensvold
For øvrig møtte:	Solveig Lund – ledsager for Siri, Berit Høyem – ledsager for Stig Roar, Gro Nina Helberg - USHT
Protokollfører:	Gro Nina Helberg, USHT

SAKISTE

- 27/22 Gjennomgang av referatet fra siste møtet
- 28/22 Presentasjon nye medlemmer
- 29/22 Olaug informerte om at Siri og Sigmund representerte brukerrådet i fagsamling arrangert av Statsforvalteren 14/11-22 på Stjørdal
- 30/22 Ny stortingsmelding kom 4/11-22 : «Menneskerettar for personar med utviklingshemming»: [Meld. St. 8 \(2022–2023\) \(regjeringen.no\)](#)
- Vi ser TVBRA sin reportasje om stortingsmeldingen, lenke her: [BRA NYTT Season 4 | TV BRA](#)
- Stortingsmeldingen er veldig vanskelig å lese. Hvorfor er det slik spør Brukerrådet. Hvem kan uttale seg om den når den er så vanskelig skrevet. Den er på nynorsk, det er brukt mange vanskelige ord. Det er små skrift, og det er veldig mye tekst. Det kan gjøre det vanskelig for gruppen

utviklingshemmede å gi tilbakemelding når den blir vanskelig å forstå. Det er heller ikke mulig å finne frist for høringen av stortingsmeldinga.

Brukerrådet önsker seg en lettlest utgave av stortingsmeldingen.

Det står mye bra i meldingen. Det er tatt utgangspunkt i CRPD, og mange rettigheter er beskrevet. Det er bra at mennesker med utviklingshemming har fått være med å utarbeide stortingsmeldingen.

Stortingsmeldingen bør være styrende for utviklingen av tjenestene til mennesker med utviklingshemming mener brukerrådet

Mange av deltagerne i BR visste ikke at det skulle komme en ny stortingsmelding. Noen kommer med forslag om at det skulle vært utarbeidet et lite hefte med hovedpunktene fra Stortingsmeldingen, slik at ansatte i tjenestene kunne hatt mulighet til å sette seg inn i den. De opplever at ansatte ikke har peiling på CRPD og nasjonale føringer. De syns den blir veldig stor. De önsker seg stor skrift og KLAR TALE. De syns det er veldig bra at den har kommet, men at den bør være lettere å lese.

Det prates også i BR om hvem som har mulighet til å komme med uttalelser til Stortingsmeldingen

Det er også önskelig at stortingsmeldingen blir et styringsdokument for utövelse av tjenestene.

Det kommer forslag i mötet om at BR kan ta for seg noen av kapitlene og gi tilbakemelding på f.eks et kapittel i hvert möte i BR framover. Vi stemmer over hvilket kapittel BR önsker å starte med, og velger seg punktene: 1. arbeid,3. helse, 2. utdanning, 2. fritidsaktivitet/kulturliv,

31/22

Tilgjengelighet

Det brukes alt for mange vanskelige ord i offentlig kommunikasjon. På skilt, kollektiv transport, offentlige arrangement osv. F.eks ordet *Unisex toalett* i stedet for *toalett for alle*. Det er viktig at språket er gjennomtenkt og tilrettelagt for alle brukergrupper på områder i det offentlige rom.

Brukerrådet ber om at dette tas hensyn til ved ny skilting.

Toalett og skilting. Ofte små skrift og vanskelig å finne toalett på ukjente plasser. I offentlige bygning, på kjøpesenter osv.

Det etterspörres mere «talende informasjon» for mennesker med synshemming.

Det fortelles om mange situasjoner der det er vanskelig å komme av/på buss i Trondheim. Bussjåførene har mulighet til å senke bussene for lettere på/av stigning, men det oppleves at de sjelden gjør det. Hva kan gjøres for å få endret dette?

I mange butikker er det dårlig tilgjengelighet pga at det er mye varer som står på gulvet og det er veldig trangt. Det er ofte umulig å inn i butikkene

med rullator/rullestol. BR ber om at det fokuseres og informeres om at universell utforming er nødvendig for at alle skal ha samme mulighet til å delta/komme inn for å handle.

Det prates om at flere har opplevd at noen de kjenner ikke har fått hatt med førerhund inn på restaurant/butikk. Det er ofte lite kunnskap om rettigheter med servicehund.

På tog/buss er det ofte veldig høyt trinn for å komme seg ned siste trinn på enkelte plattformer. Noen har dårlig syn, noe som gjør dette ekstra vanskelig. Mange med utviklingshemming har også dårlig balanse, og trenger tid for å kunne gå trygt av/på buss og tog. Mens mange bussjåfører har det travelt med å kjøre videre slik at en nesten ikke rekker å komme seg på/av i tide.

På de nye togene som går i Trøndelag går dørene veldig fort igjen slik at en ofte ikke kan rekke å komme seg trygt inn/av toget. Det er også vanskelig å få åpnet dørene på de nye togene. Det tar langt tid får det er mulig å åpne dørene når de har kommet til stasjonen. Dette oppleves av BR utfordrende

Belysning og tilgjengelighet er også et tema. Mange med nedsatt syn trenger veldig god belysning for å orientere seg.

På flyplass oppleves det ekstra utfordrende med tilgjengelighet. Selvinnsjekk automater kan være vanskelig å forstå, og det er som regel lite hjelp å få.

VIPPS som eneste betalingsmåte er ofte utfordrende på lokale arrangementer. Sånne arrangement tar ofte heller ikke kontanter i betaling selv om det er lovlig måte å betale på i Norge. Mange mennesker med utviklingshemming har ikke Bank-ID, og kan dermed ikke betale med VIPPS. De blir her fratatt å være selvstendig i å kunne betale da de må ha noen til å betale for seg, og evt betale tilbake. Dette oppleves diskriminerende.

Mange har heller ikke muligheter til å betale med andre App'er, f.eks på buss av samme grunn som nevnt ovenfor.

32/22

Ledsagerbevis

Olaug informerte om ordningen ledsagerbevis. Mange av deltagerne i BR har ledsagerbevis.

Det oppleves for mange at det er vanskelig å bestille billetter på nett og samtidig få brukt ledsagerbevis. Det er oftest ikke mulig å bruke ledsagerbevis i arrangørenes nettløsninger. Dette er en stor svakhet. Ikke alle har mulighet til å møte opp fysisk for å kjøpe billetter med ledsagerbevis.

De forskjellige etatene tolker også reglene for ledsagerbevis ulikt, noe som oppleves utfordrende for brukergruppen

Brukerrådet syns at alle arrangører skulle akseptert ledsagerbevis automatisk. De har lyst til å være aktive, men trenger ofte å ha med seg

ledsager. Dermed blir det ofte dyrt å gå på konsert, kino, være tilskuere på idrettsarrangement, ta offentlig kommunikasjon osv. Dette oppleves ekskluderende i fht til å kunne delta på så mange arrangement en ønsker. Det skal ikke være slik at om du har ekstra penger til å kunne betale for ledsager så kan du delta på den konserten, mens du har dårlig råd så har du ikke mulighet.

Hva med ledsager på flyreiser? Det fins ikke pr i dag heller ikke honnør-pris på fly. BR stiller seg undrende til dette. Dette tolkes av BR dit at de ikke gis mulighet til å ha med ledsager ved flyreiser.

BR mener at ledsagerbevis må utvides til alle livsområder. Tog, buss, fly, båt og alle arrangementer.

BR er kjent med at en kan bestille assistanse ved flyreiser. Dette fører til ekstra kostnad. De føler det urettferdig at det skal koste å ha behov for ekstra penger. Noen har prøvd ut å bestille assistanse på flyplassen, men med varierende resultat.

For mange er det slik at ledsagerbevisene kun gjelder for noen få år, mens andre kommuner gir ledsagerbevis til varig tid. Det oppleves utfordrende å måtte skrive ny omfattende søknad, få ny legeattest for å fornye ledsagerbeviset etter f.eks to år. Utviklingshemming går ikke over, så det føles meningsløst å måtte skaffe ny ved ny søknad på ledsagerbevis f.eks annethvert år.

Brukerrådet mener at det med ledsagerbevis må inn i den nye stortingsmeldingen nå i høringsperioden

33/22

Eventuelt

BR tar opp at de er bekymret for nedskjæringer i H&O og hva det gjør med utviklingshemmedes muligheter til deltagelse i jobb og en aktiv fritid. Mange blir sittende inne i egen leilighet hele dagen. De føler at f.eks den nye stortingsmeldingen bare blir et «eventyr», og ikke noe som kommunene tar innover seg og etterfølger. Nedkuttinger i budsjett går utover utviklingshemmedes livskvalitet. De syns det er urettferdig/ugreit at kommunene bare tenker penger, og ikke personene som trenger bistand. BR ser at personalet ofte sliter seg ut fordi de ønsker å gjøre noe bra for brukerne, men at de ikke har nok tid til å gjøre det vedtakene sier at brukerne har krav på. Når de ser at tjenesteyterne blir slitne sier de ofte at de ikke trenger bistand slik at de heller kan bruke tid på andre. De ser at tiden ikke strekker til for tjenesteutøverne.

BR har også tanker om innføring av Helseplattformen i flere av kommunene. De tror det bare blir «rot» for de kommunene som har innført den og at de har brukt så mye penger på den at de ikke har mulighet til å ivareta brukerne godt.

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

34/22

Neste møter: 6/3-23, 20/6-23

En av sakene: Se på et kapittel fra den nye stortingsmeldingen: Rett til arbeid

35/22

Informasjon om brukerrådet, møtereferater og kontaktinformasjon ligger på en egen side hos Statsforvalteren: [Brukerråd for personer med utviklingshemming i Trøndelag | Statsforvalteren i Trøndelag](#)

Ref. Gro Nina Helberg